

Osallistamistulo osatyökykyisten reittinä työelämään

Heikki Hiilamo

Osallistavan sosiaaliturvan VNK selvitys

- Heikki Hiilamon (Helsingin yliopisto) johtama selvityshanke
- Mukana asiantuntijoina Pasi Moisio (THL) ja Antti Parpo (Turun kaupunki)
- Mukana tutkijoina Thomas Sama, Kathrin Komp, Juha-Pekka Lauronen, Päivi Mäntyneva, Aasa Karimo, Henri Aaltonen
- Selvitys päättyy ehdottamaan osallistavan sosiaaliturvan malliksi osallistumistuloa, joka on **palvelujen ja tulonsiirtojen** kokonaisuus

Osallistavan sosiaaliturvan tausta

- Useissa länsimaissa pitkittynyt työttömyys ja siirtyminen työmarkkinoiden ulkopuolelle
- Työttömyysvakuutuksen perinteinen idea “odotusajasta” rapautunut
- Useissa länsimaissa alettu korostaa integraatiota ja vastavuoroisuutta: osallistuminen vastineeksi sosiaaliturvasta (ml. yhdyskuntatyö).
- Pelkkä perustulo ei riitä ratkaisuksi työmarkkinoiden murrokseen:
 - Sosiaaliturvan kannustavuutta, vastikkeellisuutta tai osallistavuutta ei voida toteuttaa ilman palveluja.

Selvityksessä esitetty malli lyhyesti

- Palveluille esimerkkinä Hollannin malli ja sosiaaliturvalle Atkinsonin osallistumistulo
- **Etutena** osallistumistulo korvaisi työmarkkinatuen pitkäaikaistyöttömillä
 - Sama taso
 - saantiehdot & sanktiot lievemmat ja enemmän tapauskohtaiseen harkintaan perustuvia kuin työmarkkinatuessa
- **Palveluna** korvaisi / sisältäisi pitkäaikaistyöttömillä
 - TE-hallinnon työvoimapolitiittiset toimenpiteet ja
 - Aikuissosiaalityön kuntouttavan työtoiminnan ja sosiaalisen kuntoutuksen
- Voidaan pilotoida ensin sosiaalityön palvelujen kokonaisuus.
 - Siis että sosiaalityöntekijälle tulisi oikeus sopia asiakkaan kanssa TE-hallinnon toimista sekä muista osallistavista toimista, jotka voidaan rinnastaa työllisyyttä edistäviksi toimiksi.

Osallistavan sosiaaliturvan idea

- Uusi tulonsiirto ja palvelu **kaikille** pitkään työmarkkinatukea saaneille
- Uusi työmuoto aikuissosiaalityölle ja kuntouttavalle työtoiminnalle toimeentulotuen Kela-siirron jälkeiseen - ja mahdolliseen perustulon maailmaan
- Paradigman muutos Suomen aktivointipolitiikkaan: Valtaistetaan työttömät ja sosiaalityöntekijät suunnittelemaan ja sopimaan keskenään.

Taulukko 3. NEET-nuorten ryhmät Eurofundin (2016) mukaan vuonna 2013, %.

	Odottajat	Tilapäis-työttömät	Pitkäaikais-työttömät	Salaisalvamma	Perhevelvollisuudet	Lainittuneet	Muut	NEET-aste
Tanska	14,4	28,9	4,2	18,3	7,8	1,1	25,2	5,8
Saksa	12,4	28,9	14,0	9,1	19,7	0,7	15,2	6,4
Hollanti	7,3	30,8	11,5	21,0	4,7	3,3	21,5	5,5
Ruotsi	10,3	37,6	8,1	13,7	9,4	2,9	18,1	7,2
Suomi	8,8	32,8	4,6	17,9	12,0	4,2	19,6	10,2

Taulukko 6. Nuorten pääasiallinen toiminta iän mukaan vuoden 2015 lopussa.

	Työlliset		Työttömät		Opiskelijat, koululaiset		Ei-aktiiviset		Muut työvoiman ulkopuolella olevat	
	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset
17	0	0	153	159	28 642	27 549	199	134	1 046	934
18	5 491	8 009	516	512	24 003	20 649	273	171	859	818
19	9 501	13 788	6 172	3 781	9 678	9 793	315	216	3 176	2 859
20	10 234	15 655	7 279	3 320	8 909	10 083	333	303	3 962	2 419
21	15 243	17 744	5 438	2 929	10 278	9 771	487	357	2 339	2 175
22	16 969	18 572	4 764	2 790	9 968	8 849	552	434	1 848	2 335
23	19 470	20 083	4 588	3 083	9 063	7 898	644	506	1 970	2 534
24	20 872	21 264	4 431	2 875	7 408	6 574	701	522	1 899	2 710

TYÖLLISYYS

Te-palvelut

- Työllistämisen tuki
- työnhakuvalmennus
 - työhönvalmentajat
 - työkokeilu ja koulutuskokeilu
 - palkkatuki, Samsi-kortti alle 30v
 - Nuorisotakuu

- AmmatINVALINTA ja urasuunnittelu
- ammatinvalintapsykologit
 - uravalmennus
 - tuki omaehtoiseen opiskeluun 25v →
 - työlinjan uraohjaus
 - koulutusneuvonta

Työnvälitys

Kaupunki

Työllistymisen edistäminen

- työtoiminta ja avotyötoiminta
- päivätoiminta
- kuntouttava työtoiminta
- työkeskus Vapriikki
- yrityskoordinaattorit

TYP

Nuorisopalvelut

OTE nuorten työpaja

Nuorten paja

- Kohdennettu nuorisotyö
- erityisnuorisotyö 12-18v
 - etsivä nuorisotyö 16-29v
 - ehkäisevä päihdetyö

Yhteisöllinen nuorisotyö

- koulunuorisotyö
- nuorisotilat
- nuorisovaltuusto

Ohjaamo Kouvoila

15-29v palvelukartta Kouvolassa

Maahanmuuttovirasto

KELA: oikeus suomalaisen sosiaaliturvaan

Monikulttuurikeskus Saaga

Maahanmuuttajien palvelut

Koulutus

- Perusopetus
- Iltalukio
- Valkealan opisto
- Kansalaisopisto
- KSAO Aikuisopisto
- Kouvolan aikuiskoulutuskeskus
- Kymenlaakson opisto

TE-palvelut

- alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma
- suomen ja ruotsin kielen koulutus

Maahanmuuttajien terveys-tarkastukset

SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT

Carea

Yksityissektori

Kaupunki

KOULUTUS

Perusopetus

VALMA

JOPO

2. aste: lukiot ja KSAO

Xamk

Erityisopetus

- osa-aikainen
- integroitui
- luokkamuotoinen

Lisäopetus

- Valkealan opisto
 - Kymppiluokka
 - Kennelkymppi
 - Ratsastuskymppi
- Kouvolan yhteiskoulun lisäopetus

Kiipulan ammattiopisto

- kuntoutus
- koulutus

Oppilas/opiskelijahuolto

- koulukuraattorit
- koulupsykologit
- koulu-/opiskeluterveydenhuolto

Joustavat tukimuodot

- (oppilashuoltoryhmän, kriisitilanteessa koulukuraattorin tai psykologin kautta)
- ADHD-valmennus
 - konsultoivat erityisopettajat
 - koulunkäynninohjaajat
 - tuki- ja arviointijaksot

Muu ammatillinen koulutus

- KRAO
- KSAO Aikuisopisto
 - näyttötutkinto
 - oppisopimus
- KVLAKK
- Valkealan opisto
- TE-palveluiden työvoimakoulutus
- TE-palveluiden yrittäjyyuskoulutus

Muu koulutus

- kansalaisopisto
- Kymenlaakson kesäyliopisto
- Kymenlaakson opisto

Psykiatria

Nuorisopsykiatria (13v→)

- avohoito nuorisopsykiatrian poliklinikalla alle 18v (jos hoito alkanut alaikäisenä, voidaan jatkaa 21v asti)
- Ensio-työryhmä
- osastohoito alle 18v (PSY8)
- sairaalakoulu
- Aikuispsykiatria
 - osastohoito yli 18v
- Toiminnallinen kuntoutus
 - toimintaterapia
 - musiikkiterapia
 - fysioakustinen terapia
 - fyysinen ja liikunnallinen kuntoutus
 - muu toiminta: ohjaustoiminta (kädentaito- ja taidepajat), työtoiminta

Erityisryhmien palvelut

- asumis- ja hoitopalvelut
- tilapäishoito
- tutkimus- ja arviointijaksot
- toimintapalvelut
- vaikeavammaisten lasten opetus
- leirit
- viittomakielen tulkkaus
- koulutus ja konsultaatiot

KOKS

- erikoislääkäritasoiset tutkimukset ja hoidot

POKS

- erikoissairaanhoito
- päivystys

Lastensuoielu

- sijaishuolto
- avopalvelut
- perhetukikeskus
- Pride-valmennus (=perhekodit, perhehoitajat)
- tehostettu perhetyö

Aikuissosiaalityö

- OVI-tiimi
- toimeentulotuki
- talous- ja velkaneuvonta
- sosiaalinen luotto
- mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalvelut
- päihdepalvelut
- nuorten paja

Terveyden edistäminen

Terveyskeskus-psykologit

Aikuisten avopalvelut psykiatrian poliklinikalla (läheteellä, 18v→)

- tutkimusyksikkö
 - 2 akuuttityöryhmää
- hoito- ja kuntoutusyksikkö
- psykoosityöryhmä
- ryhmätoimintayksikkö

Psykiatriset sairaanhoitajat terveysasemilla

Sosiaalityö lapsiperheille

- palveluohjaus
- varhaisen vaiheen perheiden sosiaalityö
- tukihenkilö- ja tukiperheteroiminta

Terveyskeskukset

Sosiaali- ja kriisipäivystys (p.0206158227)

Neuvolat

- äitiysneuvola
- lastenneuvola
- ehkäisyneuvola
- perhekeskukset (syksy 2016 Korja ja Keltakangas)
- ehkäisevä perhetyö

Nuorisoneuvola

Hammashoito

Vammaispalvelut

KELA

Sairastaminen

- sairaus-päiväraha
- osasairaus-päiväraha
- sairaanhoito-korvaukset
- hammashoitokorvaukset
- matka-korvaukset
- lääkkeet
- työterveys-huolto
- KV sairaan-hoito
- lapsen sairaus
- ruokavaliokorvaus

Eläkkeet

- työkyvyttömyyseläke
- määräaikainen työkyvyttömyyseläke= kuntoutustuki

Kuntoutus

- nuoren kuntoutusraha 16–19 –vuotiaalle, sekä kuntoutus- ja osakuntoutusraha
- kuntoutusavustus
- ammatillinen
 - työ- ja koulutuskokeilu
 - työhönvalmennus
 - KIILA
 - harkinnanvaraiset
 - kuntoutus- ja sopeutumisvalmennuskurssit
 - kuntoutus selvitys
 - OPI-kurssit ammatillista perustutkintoa opiskeleville 16-25 -vuotiaalle masentuneille ja ahdistushäiriöisille
 - moniammatillinen yksilökuntoutus
 - neuropsykologinen kuntoutus
 - apuvälineet (7lk→) opiskeluun ja työhön
 - kuntoutuspsykoterapia 16-67 –vuotiaalle
 - koulutus kuntoutuksena
 - elinkeinotuki yrittäjille
 - vaativa lääkinällinen kuntoutus
- matkakorvaukset kuntoutuksesta

Asevelvollisuus

Opiskelu

- opintotuki + asumislisä
- opintolaina: -hyvitys, -vähennys, valtion takaus, korkoavustus
- koulumatkatuki toisen asteen koulutuksissa
- ateriatuki korkeakouluopiskelijoille

Työttömyys

- työmarkkinatuki
- peruspäiväraha 17-64 -vuotiaat
- yleinen asumistuki
- toimeentulotuki 2017 alkaen
- työllistymistä edistävistä palveluista kulukorvaus ja matka-avustus
(-ansiosidonnainen päiväraha ammatillitolta)

Vammaistuet

- Aikuiselle 16v→, jonka toimintakyky on heikentynyt väh. vuoden
- eläkettä saavan hoitotuki 16v →
- tulkkauspalvelut kuulo-, puhe- ja kuulonäkövammaisille

Kolmas sektori

Säätiöt

- [Parik](#)
- [Ankkapurhan kulttuurisäätiö \(Nuorisokeskus Anaiala\)](#)
- [A-klirikkasäätiö](#)

Yhdistykset ja järjestöt

Vuoroveto-kriisikeskus

Hankkeet

- Duunista toimeen
- JOBI
- Business Akatemia ym.

Seurakunnat

- [ev.lut.](#)
- [helluntaiseurakunta](#)
- [vanhoillislestadiolaiset](#)
- [vapaaseurakunta](#)
- [muslimit](#)
- [ortodoksinen seurakunta](#)

Yhdyskuntaseuraamustoimisto

Polisi

Kela

Sosiaalityö

Sosiaalityö, nuorisotyö,
moniammatillinen työ

Nuorten pajatoiminta,
työpajatoiminta

Rekisteröidyt yhdistykset,
säätiöt, yhteisöt, opistot

Päivätoiminta, VALMA

Kasvupalvelut

Työllistymistä edistävät
/kuntouttavat toimet

Työtoiminta, avotyötoiminta,
päivätoiminta, kuntouttava
päivätoiminta

Kela

Ohjaamo
työllisyyspalvelut,
sosiaalityön ja
terveydenhuollon palvelut,
kuntoutuspalvelut,
nuorisotyön palvelut

Sosiaalityö,
nuorisotyö

Nuorten pajatoiminta,
työpajatoiminta

Rekisteröidyt yhdistykset,
säätiöt, yhteisöt, opistot

Päivätoiminta, VALMA

Työllistymistä edistävät
/kuntouttavat toimet

Työtoiminta, avotyötoiminta,
päivätoiminta, kuntouttava
päivätoiminta

